

*Perla
z Moabu*

TESSA AFSHAROVÁ

Perla z Moabu

TESSA AFSHAROVÁ

KUMRAN.SK

UKÁŽME SVOJU NÁDEJ

Americký originál**(In the Field of Grace):**

© 2014 by Tessa Afshar
Moody Publishers, 820 N. LaSalle
Boulevard, Chicago, IL 60610
United States of America
Translated by permission.

Slovenské vydanie:

©2014 KUMRAN, s. r. o.
www.kumran.sk

Všetky práva vyhradené.
Žiadna časť tejto knihy nesmie
byť reprodukováaná, uložená
do informačných systémov ani
inak rozširovaná (elektronicky
alebo mechanicky) bez
predchádzajúceho písomného
súhlasu vydavateľa.

Preklad:

Jana Bálíková

Jazyková korektúra:

Eva Petrovičová

Zodpovedný redaktor:

Eva Štrbová

Obálka a grafická úprava:

Štefan Talarovič

Originál obálky:

DogEared Design, LLC

Foto na obálke:

Xavier Arnau , iStock photo

Tlač:

Tlačiareň HEIDY, s. r. o.

Prvé vydanie

ISBN 978-80-89487-55-4

*Rebecce Rheeovej, najdrahšej priateľke v radosť i smútku;
tvoje priateľstvo je ako návrat domov.*

Prológ

*Spravodlivý odchádza na pokoj:
na svojich lôžkach spočinú tí, čo šli svojou priamou cestou.*

IZAIÁŠ 57, 2

Pri Bózových dverách čupela smrť, ako sup striehla na svoju príležitosť. Cítil jej prítomnosť – nezadržateľnú, hladnú, trpezlivú.

Judita, žena, s ktorou sa v mladosti oženil z lásky, jeho spoločníčka s veľkými nevinnými očami, ležala na smrteľnej posteli.

Bóz sa naklonil k nej a odhrnul jej zo spoteného čela tmavé vlasy. Jej pes Mele zareagoval na tento jemný pohyb a s podozrením sledoval Bóza. Napokon si znova položil ňufák medzi laby a jeho pohľad sa presunul k vyčerpanej žene na lôžku. Iba v dôsledku ťaživých okolností mohlo zviera ležať na posteli. Bežne nesmel Melek ani len vkročiť do izby. No len čo prekriľval cez prah, majetnícky si nárokoval miesto, akoby naň mal neodškriepiteľné právo. Juditin pes sa k Bózovi správal ľahostajne, toleroval ho, no neuznával ho za svojho pána.

Bóz ignoroval Meleka a nadvihol manželke hlavu, držal ju pevne, akoby ju chcel prinútiť, nech sa nevzdáva. Žena na posteli mala zrednuté masťné vlasy a jedno jej líce vyzeralo ako roztavené na slnku,

no Bóz to tak nevnímal. V mysli si držal Juditu takú, aká bola, keď sa po prvý raz stretli, s vlasmi splývajúcimi až pod pás a s úsmevom, ktorý by roztopil aj skalú. On mu však odolal. Mal šesťnásť a vlastné vnímanie. Otec ho poslal na sever, aby preskúmal parcelu, ktorú vlastnil Juditin otec. Po príchode mu ponúkla víno a syr. Vzal jej z rúk čašu a obrátil sa k nej chrbtom, hoci naňho ešte vždy pozerala. Nemal čas na mladé dievčatá. Po prvý raz ho otec poveril dôležitou úlohou a on ju mal v úmysle vykonať dobre. Ukázalo sa, že pôda je úrodná a otec ju na Bózovo odporúčanie kúpil. Obchod prebehol hladko a obe rodiny sa spriatelili. Celé roky sa Judita preplietala Bózovým životom a jej existenciu si vždy uvedomoval.

Judita mala v rodine úlohu pastierky. Otec jej zveril stádo najlepších oviec, pretože vedel, že si s nimi poradí rovnako ako ktorýkoľvek muž. A napokon prilákalo Bóza k budúcej manželke práve jej šikovné zaobchádzanie so stádom. Často ho potom podpichovala, že potreboval ako dohadzovačky hlúpe ovce. A bola to pravda. Jej schopnosť starať sa o zvieratá si všimol skôr než jej krásne čierne oči či havranie vlasy.

„Ako si dosiahla, že sú aj v suchom roku také buclaté?“ spýtal sa jej jedného dňa a po prvý raz ju priamo oslovil.

Zasmiala sa a on sa začervenal, uvažujúc, prečo jej to, čo povedal, pripadá smiešne.

„Prečo sa smeješ?“ spýtal sa a ani sa neusiloval skryť svoje znechutenie.

„Nie sú buclaté.“

„V porovnaní s ovcami môjho otca sú.“ A to bol začiatok ich vzťahu. Neskôr sa mu priznala, že sa doňho zaľúbila, len čo ho zazrela.

Zamračil sa. Vedel, že nie je pekný. Ako sa mohlo pôvabné mladé dievča zaľúbiť do jeho krivého nosa a obyčajnej tváre? Ona však trvala na tom, že jej pripadá pekný. A teraz uvažoval, že asi práve v tej chvíli sa do nej naozaj zaľúbil.

Pritiahol si jej ruku k perám a zľahka ju pobožkal. Tak zľahka, že to zjavne ani necítila. Jej pes zavrčal. Melekovi sa nikdy nepáčilo to, že sa Bóz dotýka jeho paney, a nezvykol si na to ani počas štrnástich rokov, čo ich vídal spolu. Bóz však musel priznať, že Melek zvyčajne nebýva až taký citlivý. Juditina choroba znásobila majetnícke inštinkty zvieráťa.

Melek sa narodil rok pred tým, ako sa zobrali. Judita bola pri tom, keď zlatisté šteniatko prvý raz otvorilo oči, a hneď v tej chvíli si ho oblúbila. Zdvihla krútiace sa kľbko, privinula si ho k hrudi a od tej chvíle patrili k sebe. Spájalo ich čosi viac než len zvyčajné puto medzi pastierom a psom. Pomenovala ho Melek, *kráľ*, a zvierá akoby pochopilo význam tohto mena. Melek sa odjakživa správal ako nositeľ kráľovskej krvi.

Bóz vlastnil dosť oviec na to, aby pochopil dôležitosť psov, ktoré chránili stádo pred vlkami a varovali pánov, ak sa blížilo nebezpečenstvo. V živote pastiera mali popredné miesto. No ani toto postavenie im neumožňovalo vkročiť do domu, kde by ich láskali ako malé deti. Aspoň Bóz to tak vnímal.

„Kam pôjdem ja, pôjde aj Melek,“ povedala Judita v deň ich zásnub.

„Pravdaže. Za domom mám pekné pole, na ktorom sa môže do chuti vybehať.“

Bojovne zdvihla oblú bradu. Hoci sa neškriepila často, niekedy bola dosť ostrá. „Ak chceš, aby som spala dnu, bude spať dnu aj Melek.“

Bózovou myslou preblesol obraz Judity spiacej na poli so psom spočívajúcim na jednej strane vedľa nej a s ním na druhej strane. „Môže ísť dnu.“ Jej tmavé oči sa radostne rozžiarili. Bóz si povedal, že sa rozhodol správne. Odkošľal si. „Ale nikdy nesmie vojsť do izby. Tá je len pre teba a pre mňa.“

Judita spečatila toto rozhodnutie širokým úsmevom. Štrnásť rokov sa zvierá delilo s Bózom o dom a zvyšky jeho pokrmov. Melek si uňho nikdy nezískal toľkú náklonnosť, aby sa s ním láskal a prihovárал sa mu ako dieťaťu. Judita to tak robila. Bóz sa naučil tolerovať prítomnosť zvieráťa. Už neboli nepriatelia. Nevytvorilo sa však medzi nimi ani priateľské puto.

V izbe sa vznášal zápach krvi a nardová aróma. Služobníctvo použilo drahý olej, ktorý mal prekryť puch choroby. Namiesto toho však miestnosť smrdela po telesných výlučkoch a prenikavom parfume. Dvíhal sa mu žalúdok.

Mali oslavovať, nie žiaľiť. Ešte pred štyrmi dňami bola Judita tehotná a od pôrodu ju delili týždne. Žiarila šťastím, hoci tehotenstvo nebolo ľahké. Juditine tehotenstvá boli vždy ťažké. Takže keď jej začali opúchať ruky a nohy, ona ani Bóz tomu nevenovali priveľkú pozornosť. Aj keď sa pôrodná baba mračila.

Ráno v deň sabatu si Judita obliekala plášť a z ničoho nič spadla na zem. Bóz s hrôzou pozoroval, ako sa jej telo kŕčvito a neovládateľne zmieta. Okolo úst sa jej vytvorila pena. Napokon vynútené pohyby svalstva poľavili a po celý deň bola v bezvedomí.

Keď sa prebrala, cítila oslepujúcu bolesť hlavy a nemohla hýbať polovicou tela. A potom prišli pôrodné bolesti. Ako mohla napoly ochromená žena porodiť? Bóz nechápal, ako to vôbec prežila. Keď sa napokon z jej útrobov vynorilo sinavé a mliekve novorodeniatko, zotrvalo na svete len niekoľko hodín, a aj to bol zázrak. Ich syn neplakal. Jednoducho zavrel očka a vzdal to.

Bóz to Judite, keď sa na chvíľu prebrala, nepovedal. Chýbali mu slová. Prinútil sa usmiať sa a usiloval sa uchrániť ju aspoň pred jednou z konečných hrôz, pretože mal pocit, že by to nezvládla. No nech už bola akokoľvek chorá, ochrnutá na pravú polovicu tela a vyšinitá z neutíchajúcej bolesti hlavy, vedela to. Vedela, že maličký je preč.

Ukázalo sa, že je to na ňu priveľa. Nemohla sa zároveň vyrovnáť s otraseným telom a zlomeným srdcom. Rezignovala. Bóz od nej odišiel na hodinu, aby sa postaral o synov pohreb. Keď sa vrátil, dýchala iba občas a plytko a strácala sa mu pred očami. Melek ostražito ležal po jej boku a sledoval jej dych.

Po prvý raz za pätnásť rokov sa Bóz načiahol a potľapkal psa. Láska k Judite ich vo chvíľach jej odchádzania spojila. Gniavila ich rovnaká ťarcha. Nevýslovný strach. Žiaľ. Pocity straty. A kontakt s Melekom pôsobil na Bóza ako útecha, ktorú v tej chvíli skutočne potreboval. Melek zdvihol hlavu, sivé oči mal zakalené od staroby. A potom urobil aj on niečo nečakané. Oblizol Bózovi dľaň.

Bóz preglgol vzlyk, hodil sa dolu tvárou na zem a modlil sa, aby Boh ušetril Juditu. No odpoveď už poznal. Odíde za ich deťmi.

Otvorila oči a vykričkla jeho meno. Bóz vyskočil a rozbehol sa k nej. Pokúsila sa o úsmev, no zdvihol sa len jeden kútik jej pier. Ten druhý, ochrnutý, visel nadol v stŕpnutej bolestnej grimase. Tvár mala rozdelenú, spolu mŕtvu a spolu živú, usmievavú i skrivenú bolesťou. Bol by šťastný, keby zostala aspoň takáto a bola pri ňom.

Zamrmlala niečo, čo nezachytil. Odvtedy, čo sa jej skrivilí pery, bolo ťažké rozumieť jej slovám. Pokúšala sa znova a znova, až napokon rozoznal, čo vraví. „Je mi ľúto, že som ti vždy nebola takou ženou, akou som chcela byť. Trápi ma, že som ťa sklamala.“

„Prestaň, Judita. Nikdy si ma nesklamala.“

„Dovolila som žiaľu, aby ťa o mňa oberal. Je mi to ľúto.“

Bóz plakal. Kus svojej duše zanechal v temnom plytkom hrobe, pri žalostne drobnom telíčku svojho syna. Aspoňže tam bábätko nie je samo. Spočinulo pri svojej staršej sestričke Säre. A čoskoro sa k nim pridá aj jeho mama.

Zmieriť sa s tým mu pripadalo nemožné. *Judita!* Jej meno mu rozvírilo myseľ ako mlčanlivý výkrik bolesti.

Veľa rokov nažívali spolu spokojne, i keď Judita nebola schopná vynosiť dieťa. Za päť rokov päťkrát spontánne potratila. A za každým dieťaťom nekonečne smútila. A každá z jej slz mu šľahala srdce ako bič so železnými hrotmi.

„Si vážený muž. Patriš do rodovej línie Násona, známeho vodcu z Júdovho kmeňa. Boh rozšíril tvoju pôdu a tvoje stáda sa rozmáhajú,“ povedala mu raz večer, držiac drobnú, nikdy nepoužitú časť detského oblečenia. „Zaslúžiš si deti, pokračovateľov svojho mena. No namiesto toho ťa ľudia ľutujú.“

„Nechcem deti. Chcem teba.“

Pokrútila hlavou, po útlom chrčte jej splývali tmavé kučery. „Som neplodná. Ožeň sa s inou ženou, Bóz.“

„Ani za svet! Buď trpezlivá. Vari Abrahám nemusel na syna čakať dlhé roky? A čo Izák? Zostáva nám ešte dlhý čas, kým sa im trpezlivosťou vyrovnáme.“

„Ožeň sa s inou ženou.“

Odolával. Nevedel si predstaviť, že by sa o svoje srdce a telo delil s inou ženou. Judita bola jeho manželka. Jeho láska.

A Boh požehnal jeho trpezlivosť. Judita otehotnela a tentoraz dieťa aj donosila. Mali dcérku s Juditinou peknou tvárou a jemným hláskom.

Šesť rokov strávil Bóz v radosi z dcérky. Počul jej prvé slová, utešoval ju, keď plakala, sledoval, ako ju Judita večer ukladá do postielky, a zabávali ho jej vrtochy. Šesť rokov ho Sára nadchýnala, túlila sa k nemu, ľúbila ho, naplňala ho radosťou.

A trvalo len šesť dní, kým mu ju zobrala horúčka. Prešiel len rok odvtedy, čo ju stratil? Pripadalo mu to ako večnosť.

Uvedomoval si len to, že toto obdobie prežil vďaka svojej spätosti s Pánom. Srdce mal zdrvené, no jeho viera rástla.

Judita chradla. Strata bola pre ňu priťažká, obrala ju o zdravie a nádej. Bóz o ňu bojoval s vnútornou vytrvalosťou, o ktorej predtým ani netušil. Nabádal ju, aby pokračovala. Aby lipla k životu a držala sa.

„Urob to pre mňa, Judita, prosím, urob to pre mňa! Neľúbiš ma rovnako, ako si ľúbila naše dieťa? Prosím, zabojuj za nás. Nevzdávaj to so mnou, drahá.“ Drankal a prehovárал ju. Modlil sa. Naliehal. Usiloval sa robiť čokoľvek, čo by ju vrátilo do života.

„Neunesiem to, Bóz,“ povedala raz večer. Sedela na streche s nohami spustenými cez okraj, pohľad upierala k žiarivým hviezdám. „Neunesiem túto stratu.“

Bóz pocítil triašku. Chytil Juditu za prsty a zúfalo ich zovrel. „Judita, život nám niekedy prináša tolko strastí, až máme pocit, že ich neunesieme. No Boh je väčší než akákoľvek sklúčenosť. Dokonca väčší ako smrť. Pomôže nám to zvládnuť.“

Judita pokrútila hlavou. „Nemám tvoju vieru, Bóz.“

Plynuli mesiace pomalej agónie a Bóz sa bezradne prizeral, ako jeho žena chradne na duchu i tele, neschopná vkročiť do bežného života, spamätať sa a nadobudnúť nádej. Raz večer prišla k Bózovej posteli. „Daj mi ďalšie dieťa,“ povedala. „Daj mi útechu v mojom zúfalstve.“

Neodporoval jej. Keďže bola taká slabá, nemal to pripustiť. No vzdal to. V noci si líhala k nemu, až kým naposledy neotehotnela.

A teraz platil za svoju slabosť. Zomierala, pretože ju neodmietol.

„Bóz!“ zvolala slabým, priduseným hlasom.

„Tu som.“

„Sľúb mi...“

„Čo ti mám sľúbiť?“

„... že budeš šťastný... keď odídem.“

Zahnal muchu, ktorá sa usilovala sadnúť si na jej ruku. Bez ohľadu na to, ako sa všetci usilovali odplašiť muchy, stále sa vracali, lákal ich puch jej tela. „Ako môžem byť šťastný? Musíš so mnou zostať, Judita.“

„Nemôžem, drahý. Nastal čas, aby som odišla. No chcem, aby si našiel šťastie. Spoznal radosť. Pokús sa o to, prosím. Kvôli mne.“

Jej pes začal zavýjať. Bóza ten zvuk vydesil. Bol odrazom kvílenia, ktoré tak dlho zadržieval v srdci. Načiahol sa a jemne, upokojujúco pohladkal psa po rednúcej srsti. „Je to v poriadku, kamarát. Len pokoj.“ Zavýjanie ustalo. Melek naposledy zakvílil a položil ňufák na Juditinu hrud'

Judita sa nakrivo usmiala. Po ľavom líci jej stekala jediná slza. „Napokon sa mi podarilo vás dvoch spriatelit'.“ Zavrela oči, zhlboka sa nadýchla a povedala: „Lúbim ťa, Bóz. Naveky.“

To boli jej posledné slová.

Prvá
kapitola
O PÄŤ ROKOV

Ku komu patíš a odkiaľ si?
PRVÁ SAMUELOVA 30, 13

Zdalo sa, že všetci z mesta Kír-Charošet sú na trhovisku a náhlia sa nakúpiť všetko skôr, než sa zatvorí stánky. Tiesnili sa tam davy. Prečo len nemohli zostať doma? Rút sa pokúšala ignorovať narážanie priveľkého množstva tiel. Utrela si spotenú dlaň do zodratej tuniky a zhlboka sa nadýchla, aby sa upokojila. Pach prepotených nakupujúcich v spojení s olejovými parfumami ju zasiahol ako facka.

Matka poslala Rút kúpiť datle. Prezerala kôpky hnedého lepkavého ovocia v stánku a uvažovala, ako zjednať najlepšiu cenu, aby sa vyhla matkiným zničujúcim komentárom. Naklonila sa, vzala jeden kus a pozorne ho skúmala. Pripadal jej ako datľa, no tým sa všetky jej poznatky v tomto ohľade končili. Práve chcela otvoriť ústa a spýtať sa na cenu, keď pocítila jemný dotyk na svojom pleci.

„Dajú sa nájsť aj lepšie,“ šepol jej do ucha tichý hlas. Rút sa strhla a obrátila sa. Uvidela ženu v stredných rokoch s hladkou pokožkou a hustými sivými vlasmi vyčnievajúcimi spod šatky slonovinej farby. Jej vyblednutá modrá tunika pôsobila čistým dojmom, no bola

značne obnosená. Kožené sandále, vytrčajúce spod odevu siahajúceho po členky, javili známky dlhého používania.

V ženiných hnedých očiach sa zaligotala vlúdna iskierka. „Aká pekná mladá žena. Kiež ťa Pán požehná, dieťa moje!“

Rút a komplimenty, to nešlo dohromady. Určite ju ešte nik nenazval *peknou*. Jej staršie sestry rodina považovala za krásavice. Rút sa narodila ako posledná a bola veľkým sklamaním. Zmarila nádeje rodičov na syna.

Bola priveľmi vysoká. Tichá. Príliš ženská.

„Prosím?“ povedala, šmátrajúc v prázdnej taške, a márne sa pokúšala preglgnúť.

„Prepáč. Synovia mi vravia, že by som mala radšej držať jazyk za zubami. No si veľmi pekné stvorenie. Musela som ti to povedať.“

Rút na ňu civela s otvorenými ústami ako krava z Bášanu.

Neznáma sa naširoko usmiala a odhalila až zarážajúco biely, neporušený chrup. „Priviedla som ťa do rozpakov. Prepáč. V Izraeli sme zvyknutí hovoriť to, čo si myslíme, priamo. A ten zvyk mi zostal.“

To vysvetľovalo zvláštny spevavý prízvuk. A zvláštne požehnanie adresované Rút. Čo to povedala? Pán. Nie Kamoš. Kiež ťa Pán požehná! „Si Izraelitka,“ prinútila sa zareagovať.

„Áno. Ja a moji synovia sme tu už dlhší čas. Prišli sme, keď bola v Betleheme neúroda a obávali sme sa, že zahynieme od hladu. Môj manžel bol vtedy ešte s nami, no pred niekoľkými rokmi zomrel na suchoty.“

„Určite ti bolo ťažké samej vychovávať synov v cudzom kraji,“ povedala Rút.

„Bola to najťažšia vec v mojom živote. No Pán nám pomohol preniesť sa cez toto obdobie.“

Rút, ktorá si len hmlisto spomínala, že Pán je božstvo, ktoré uctieva v Izraeli, prikývla.

„Som Noemi. Noemi z Betlehema v Judsku. A ako sa voláš ty, dievča moje?“

„Rút.“

„Rút,“ prikývla Noemi. „Pekné meno. Máš bratov a sestry?“

„Štyri sestry, všetky sú staršie odo mňa.“

Noemi zdvihla obrvy a tichým hrdelným hlasom zahmkala. Zavládlo medzi nimi zvláštne ticho. Rút cítila, ako sa z jej vnemov

vytráca dav a zvuky a vône ustupujú do úzadia. Mala zvláštny pocit, že tá žena cez túto jedinú vetu nazrela do jej života a uvidela ho, spoznala bolesti i strasti. Akoby Noemi vedela, čo znamenajú štyri staršie sestry, i to, ako sa Rút stala neviditeľnou. Nechcenou. A ako sa jej nikdy nepodarilo vyhovieť všetkým.

A pritom nepovedala ani slovo. Iba ticho zahmkala.

Potom Noemi, akoby náhle dospela k rozhodnutiu, povedala: „Musíš prísť do môjho domu a povečerať s nami. Moji synovia ťa radi spoznajú.“

Rút zosmutnela. „Nuž... ďakujem. Ale musím kúpiť datle. Pre svoju mamu.“

„Aha. Skús tamten stánok. Méša je pomerne čestný človek. A jeho ovocie je čerstvé. No nedovoľ, aby ti datle ponaberal on. Vyber si sama. Bude šomrať, ale to si nevšímaj. Tvoja mama bude nadšená tým, čo prinesieš.“

To nepoznáš moju mamu.

„Je to od teba veľmi láskavé. Ďakujem, Noemi.“

Skôr než Rút stihla zjednať cenu s predavačom, ktorého jej Noemi odporučila, žena jej opäť stála po boku. „No tak, Méša. Čo je to za cenu pre moabskú dcéru? Vieš ponúknuť aj lepšiu.“

Méša cenu ešte o trochu znížil. Rút, ktorá nebola obdarená talentom na vyjednávanie, sa na Izraelitku vďačne usmiala. „Aspoň raz sa vrátim domov so slušným nákupom. Neďakujem ti len ja, ale celá moja rodina.“

Noemi sa zasmiala. Čisto a príjemne, bez toho, aby vyvolávala nežiaducu pozornosť. Rút si vedela predstaviť jej ťažký život. Noemi však napriek tomu nestratila schopnosť tešiť sa z maličkostí.

„Keď odnesieš mame datle, prídeš k nám? Som iba sama so synmi a dom je jednoducho zariadený. Budeš však veľmi vítaná. Navečeriaš sa a potom ťa odprevadím domov, aby si sa nemusela báť, že potme zabľúdiš.“

Rút cítila, ako jej od radosti rumenie tvár. „Veľmi rada.“

Noemi ju potľapkala po ruke a vysvetlila jej, ako sa k nim dostane.

Skôr ako Rút dala datle mame, ukryla si dve najväčšie pod šerpu. Mama sa pri pohľade na nákup výnimočne zaobišla bez zlostných komentárov. Rút ani nezišlo na um, že by mohla očakávať aj pochvalu.

Pochvala a jej mama, to jednoducho nešlo dohromady. Najmä nie v súvislosti s piatou dcérou.

„Kde je starý otec?“ spýtala sa Rút.

„Kde by mohol byť? Ako zvyčajne drichme na rohoži a čaká, že jeho výsosť budú všetci obskakovať.“

Rút znechutil matkin trpký komentár. Jedinú láskavosť, ktorej sa jej od detstva dostávalo, jej preukazoval starý otec. Hoci ju všetci ostatní v rodine považovali za nadbytočnú, otcov otec sa správal, akoby Rút bola najcennejším členom jeho rodiny.

Rút, naplnená láskyplnými spomienkami, sa zľahka dotkla prekrásnej ľanovej šerpy. Starký jej ju kúpil pred rokmi po tom, ako sa voči nej sestry zachovali ešte neľútostnejšie než zvyčajne. Neschopná znášať ich nevraživé reči, ušla na pole za domom a ukryla sa tam cez noc, aby sa mohla v pokoji vyplakať. Nikto sa ju ani nepokúsil hľadať. Okrem starého otca.

V nasledujúce ráno ju našiel a čupol si, aby jej videl do očí. „Tak tu si. Všade som ťa hľadal.“

„Bola som tu.“

„To vidím.“

„Je mama veľmi nahnevaná?“

„Nuž, povedzme, že nie viac ako zvyčajne. Verím, že ak si splníš svoje povinnosti, zlosť ju prejde. A mám tu pre teba darček.“

„Pre mňa?“

„Pravdaže. Pretože si moja obdivuhodná vnučka a som na teba hrdý.“ Vytiahol tú najkrajšiu šerpu, akú kedy Rút videla. Boli na nej biele a tmavomodré pružky a na okrajoch vyšité o čosi svetlejšie modré kvietky.

Zalapala po dychu. „To muselo stáť majetok.“

Starký sa usmial. „Aj stálo. A si toho hodna.“

Rút sa odpútala od spomienok a zažmurkala, aby sa ubránila slzám.

Starý otec, ktorý jej bol taký drahý, sa v uplynulých rokoch začal strácať. Jeho myseľ sa zahmlievala. Často nikoho z nich nespoznával. Bol ponorený do sveta tieňov, izolovaný, neschopný chápať bežné životné záležitosti. Žil s nimi, no bol pre nich stratený.

Rút si kľakla k rohoži a zľahka ho pohladkala po pleci. Otvoril oči, pohľad mal zahmlený a nesústredený.

„Starý otec, mám pre teba darček.“ Rúť mu podala jednu z datlí a usilovala sa svojou útlou postavou zakryť pred ostatnými, čo robí.

Starec nechápavo civel na datľu vo svojej dlani. „Vlož si ju do úst,“ povzbudzovala ho Rúť. „Je sladká.“ Pohla mu ruku smerom k ústam a on poslušne zahryzol do ovocia.

Potichu uznanlivo zahmkal. „Vravela som ti, že ti bude chutiť,“ zašepkala. „No nech ťa neprichytí mama, lebo bude škrípať zubami.“

Starký sa pousmial a na chvíľu bol taký ako kedysi, porozumel a zahmlené oči sa mu roztopašne zaleskli. Niekedy uňho prepukla bdelosť ako letný dážď, náhla a nevysvetliteľná, a stal sa znova mužom, ktorého ľúbila a chýbal jej ako časť vlastného srdca. No s každým uplynulým dňom boli takéto okamihy vzácnejšie.

„Ach, starký!“ Rúť ho pevne objala. Skôr ako sa pobrala preč, vystriedal jasnú chvíľu prázdny pohľad. Plecia jej ovisli. No ešte ho nakrmila druhou datľou.

Keď Rúť povedala, že zamýšľa ísť na návštevu k Noemi, matka neprotestovala. V skutočnosti bolo všetkým jedno, či Rúť zostane v dome alebo na dlhší čas odíde, najprv si však musela splniť nekonečný zoznam povinností.

Rúť si cestu k Noeminmu domu vychutnávala. Ulice boli prázdne okrem zopár detí, ktoré sa smeli ešte chvíľu pohrať pred tým, než ich zavolajú domov. Bol to jej obľúbený denný čas tesne pred súmrakom, keď sa svet stíšil a ustal ruch náhliacich sa davov.

Dvere Noeminho domu boli otvorené, odhaľovali jediná úzku miestnosť, jediná izbu v celom dome. Rozovreté vysoké mrežové okná vpúšťali do izby vytrácajúci sa slnečný svit a naskytol sa jej príjemný pohľad. Na väčšine holej hlinenej dlážky bolo rozprestretých niekoľko ručne tkaných koberčekov a dva vankúše s vyblednutým vzorom boli položené pri protihľej stene. V stiesnených priestoroch vládla dokonalá čistota.

Keď ju Noemi privítala a pozvala dnu, Rúť pocítila zvláštny pokoj. Nevedela to vysvetliť. No tu v dome cudzincov sa cítila lepšie než v príbytku, kde strávila celý svoj život.

Noemi ju vzala za ruku a vtiahla ďalej do miestnosti. „Nie si akási vysoká? Musím zakloniť hlavu, aby som ti videla do očí.“

Rúť si zahryzla do pery a sklonila hlavu. Od desiatich rokov, keď nečakane vyhúkla, bola jej výška zdrojom neprestajnej hanby. Bola

vyššia od všetkých členov rodiny, dokonca aj od otca. Jej sestry ju mučili prezývkami ako Dlhaňa, Porisko a Obluda.

Noemi zalapala po dychu. „Ó, drahá, myslela som to ako pochvalu. Si ako vrba, krehká a pôvabná. V Izraeli vysoké ženy veľmi obdivujú.“

Tak som sa mala narodiť v Izraeli. No nevyslovila to.

„Sadni si sem, drahá Rút. Žiaľ, vankúše sú už dosť splasnuté.“

Rút si sadla, pritiahla si nohy k boku a voľnou tunikou zakryla končeky prstov. „Sú veľmi pohodlné.“

„Moji synovia sa ešte nevrátili z poľa. Odchádzajú zavčasu a vracajú sa neskoro. Chudáci chlapci. Musia tvrdo pracovať. Najeme sa, keď prídu. Máš rada šošovicu?“

„Je to moje obľúbené jedlo,“ odvetila Rút, akoby nebola nútená jedávať šošovicu každý deň. „Môžem ti pomôcť s chlebom?“ Kým Noemi stihla odpovedať, vstala a pristúpila k nej. Noemi robila cesto z jačmennej múky a po tom, ako si Rút opláchla ruky vodou, vzala z neho veľký kus a začala ho miesiť.

„Aká jemná múka,“ povedala s neskrývaným obdivom v hlase. Vedela, koľko úsilia si vyžaduje najemno rozdrviť jačmenné zrnko. Keďže Noemi bola jedinou ženou v dome, nemohla mlieť spolu s inou ženou, čo by jej umožnilo využiť väčší, účinnejší ručný mlyn.

Noemi sa usmiala. „Čo sa týka varenia, som zrejme dosť samolúba. Takže ak si chceš získať moje srdce, začala si správne.“

Ďalší kompliment? Rút ich už prestala rátať. Sklopila zrak a miesila zo všetkých síl.

„Kameň je zohriaty. Len čo prídu Machlon a Kiljon, upečieme chlieb, aby sme si mohli dať horúce bochníky k polievke. Určite budú prekvapení, keď ťa uvidia.“

Rút na Noemi ostro pozrela spod mihalníc. „Takže nepozývate Moabčanky na večeru každý deň?“

Staršia žena sa rozchichotala. Dlaňou si pretrela líce, takže na ňom zostala biela stopa. „Určite nie každý deň. No žena s dvoma slobodnými mladými synmi sa nemôže iba nečinne prizerať. Chlapci skoro celý deň drú na poli pre svojho pána. Akú majú asi šancu stretnúť nezadanú mladú ženu?“

Nezadanú mladú ženu? Slobodní synovia? Do čoho sa to zaplietla? Rút potlačila hlboký vzdych a ukázala na Noeminu tvár. „Máš na líci múku.“

Noemi vzala handričku a utrela si tvár.

„Nemyslím, že to pôjde.“ Rút sa usilovala potlačiť paniku v hlase. Pri predstave, že sa má stretnúť s dvoma cudzími mužmi s jasným zámerom, aby o nej pouvažovali ako o možnej neveste, jej zovrelo žalúdok. Len by ju odmietli. „Asi by som mala ísť domov.“ Začala si utierať ruky do najbližšej handričky, keď ju zarazili hlasy. Zamračila sa, keď počula, ako nejaká žena ticho reaguje na mužský komentár.

„Mama, priviedli sme ti návštevu,“ povedal nižší z mužov. „Toto je Orfa. Stretli sme sa s ňou na poli a pozvali sme ju na večeru. A ona...“ Odmlčal sa, keď zahliadol Rút.

Noemi smiechom prelomila napätie. „Nech je zvelebený Pán! Aj ja som pozvala na večeru svoju priateľku Rút. Požehnaný večer, keď máme pri sebe dve nové priateľky.“

Rút preglgla. V tejto chvíli by už bol jej odchod urážkou. Bude tam musieť zostať po celý večer. Aspoň sa s ňou o bremeno pozornosti podelí to druhé dievča, Orfa. Bola pekná, nemala viac ako sedemnásť, na jej tvári vynikali zaoblené líca a dlhé husté čierne mihalnice.

Posadili sa na vyblednutý koberec na dlážke, aby sa navečerali. Keď Noemi predstavovala synov, Rút ani nezdvihla zrak tak, aby videla, ktorému z nich patrí ktoré meno. Ponárala horúci chlieb do misky s voňavou šošovicou a pozorne počúvala rozhovor okolo seba.

Pozrela na Orfu, ktorá si ovievala tvár. „Neznášam horúčavu. Dnes poobede som mala pocit, že sa mi pod závojom roztopí hlava a vytečie rovno na pole. To by bol neporiadok. A ako poznám nášho predáka, musela by som to aj sama upratať.“

Rút sa rozosmiala a zabudla na to, že má natiahnutú dľaň, pretože si chcela namočiť chlieb do olivového oleja. Na svoje prekvapenie sa prstami dotkla čejši pokožky. Znepokojene vzhliadla a stretla sa s vlúdnyim pohľadom hnedých očí.